

עודכן ב- 28/04/2005 15:02

חרם בהזמנה

מאת [אבירמה גולן](#)

החלטת איגוד המרצים הבריטים להחרים שתי אוניברסיטאות בישראל בשני נימוקים חבוסים - האחד שקרי (שד"ר אילן פפה נרדף בשל דעותיו הפוליטיות באוניברסיטת חיפה) והאחר מופרז (שאוניברסיטת בר-אילן תומכת במכללת אריאל בשטחים. זה נכון, אך היא תומכת רק בכ-3% מהיקף השיעורים במכללה) - מעוררת תהייה. עם זאת זה עניין אנגלי, לא ישראלי. ייטיבו להבינו אנתרופולוגים של החברה האנגלית, ובמיוחד חוקרי הפלג השמאלני-הרדיקלי שלה, ובפרט הגרעין היהודי שבתוכו.

את הישראלים צריכה לעניין קבוצה אחרת. זו שהעירה ועוררה את החרם מתוך האקדמיה הישראלית והצליחה ליצור רושם, שמדובר בחרם אידיאולוגי מובהק ובמאבק טהור נגד הכיבוש. עיון בדברים שאומר פפה עצמו ("הארץ", 27.4) מחזק את החשש, שמאחורי המניעים האידיאולוגיים של הקבוצה, או לפחות של מי שמוביל אותה בגאווה, נחבאת נימה של סחטנות כלפי האקדמיה. "ניתן להפוך את החלטת האיגוד בקלות", אמר פפה, "לתת לתדי כ"ץ בחזרה את התואר שנגזל ממנו בצורה בלתי חוקית, והכל יישכח".

הכל יישכח? ממש הכל? מחנות הפליטים, המעצרים, הריסות הבתים, הרעב, הצמא, היריות בילדים, היולדות שמתו וההשפלות במחסומים? כל אלה יימוגו ויזכו לסליחה ומחילה ברגע שכ"ץ יזכה ממה שהוא עצמו הודה שעשה? התזה של כ"ץ נמצאה מעוותת גם בבית המשפט וגם על ידי ועדה אקדמית, שישבו בה שלושה מומחים ידועי שם לשפה הערבית. הוועדה האזינה לעדויות המוקלטות של כ"ץ ומצאה, שהיה פער בין לבין מה שדווח בעבודה.

במאבק שמנהל פפה מחליש לא רק את מומחי הוועדה ולא רק את אוניברסיטת חיפה, שבמקרה של כ"ץ אכן כשלה - כשלא הקפידה לבדוק את עבודתו בזמן, ואחר כך נאלצה לשוב ולבדוק אותה בעקבות זכייתם של ותיקי חטיבת אלכסנדרוני במשפט - אלא גם את עמיתיו, היסטוריונים ואנשי לימודי מזרח תיכון ומדע המדינה באוניברסיטת חיפה ובמוסדות אקדמיים אחרים, שחקרו וכתבו והוכיחו גירוש ערבים ועוולות אחרות במלחמת העצמאות. אלה בדיוק האנשים שמובילים את המאבק נגד סתימת פיות במערכת ההשכלה והחינוך בישראל, ועכשיו פיותיהם עלולים להיסתם בגלל החרם.

מערכת השכלה גבוהה אינה פועלת בחלל ריק. היא זקוקה לא רק לכנסים ולשנות שבתון. הרבה יותר מכך היא משוועת לקשרים בינלאומיים, לפרסום בעולם, לאישורים ולהפריה מדעית מעמיתים חשובים. למעשה, לא האוניברסיטאות באנגליה יחרימו עכשיו את ישראל. אלה ימשיכו, אם ירצו, להזמין ישראלים מוכשרים להרצאות, לשבתונים וללימודי דוקטורט. איגוד המרצים - בוועדות הקבלה לפרסומים ולכנסים ולכל מה שחיוני כאוויר לנשימה לקיומו של חופש הביטוי, המחקר וההתפתחות האקדמית - הוא שיבדיל בין ה"משת"פים של השלטונות" (למשל מי שהיה בצבא או מי שבנו היה בצבא?) לבין אנשי ה"בסדר", וכך ייצרו דירוג חדש של מי שיצליח לחדור לקהילה הבינלאומית ומי שייאלץ להסתפק בביטוי בעברית בלבד. אלא שהאנגלים לא יוכלו לדעת מי הוא מי. מישהו צריך לעשות בשבילם את הסלקציה. מי? פפה, כמובן.

בכך מתכוון פפה לכפות על האקדמיה בישראל, באמצעים פוליטיים נפסדים, מה שלא הצליחו הוא וחבריו בשנים האחרונות. מאז מחצית שנות השמונים היו פפה ועוד כמה מרצים

וחוקרים החתומים באחרונה על כל הקריאות לחרם על האוניברסיטאות מזוהים עם הזרם הפוסט-ציוני. חלקם עשו עבודה חשובה בטלטול חקר ההיסטוריה והתרבות בישראל, אך עד מהרה תש כוחם. רובם טוענים אמנם, כפפה, שסותמים את פיותיהם, בעיקר מאז האינתיפאדה, אך אפשר גם לנחש, שאידיאולוגיית ההפרטה החברתית-התרבותית, שפירקה את החברה הישראלית, וביתר שאת את השמאל דווקא, מהאתוס הבלעדי, הפכה אותם למיותרים. חלקם הבינו את השינוי. אחרים נתקעו.

התקועים התאמצו לאלץ את האקדמיה ואת השמאל לקבל את הגרסה החד-ערכית שלהם. הואיל ונכשלו בכך, ואפילו היונים הצחורות ביותר לא נענו להם, הם פנו לשיטה היהודית הישנה: מזעיקים את הגויים. ולמה דווקא עכשיו? מפני שכל סיכוי לסיום הסכסוך הוא בשבילם בשורה רעה. אם הכיבוש יסתיים, מה יהיה התירוץ שלהם אז?

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון